

www.salampnu.com

سایت مرجع دانشجوی پیام نور

- ✓ نمونه سوالات پیام نور : بیش از ۱۱۰ هزار نمونه سوال همراه با پاسخنامه
- تستی و تشریحی
- ✓ کتاب ، جزوه و خلاصه دروس
- ✓ برنامه امتحانات
- ✓ منابع و لیست دروس هر ترم
- ✓ دانلود کاملاً رایگان بیش از ۱۴۰ هزار فایل مختص دانشجویان پیام نور

www.salampnu.com

نظارت و راهنمایی تعلیماتی

رشته علوم تربیتی

۲ واحد درسی

مؤلف: دکتر منوچهر وکیلان

انتشارات دانشگاه پیام نور

- ❖ مفهوم نظارت و راهنمایی تعلیماتی و حیطه آن
- ❖ تاریخچه نظارت و راهنمایی تعلیماتی
- ❖ ضرورت نظارت و راهنمایی تعلیماتی
- ❖ وظایف آموزش و پرورش در نظارت و راهنمایی تعلیماتی
- ❖ وظایف راهنماهای تعلیماتی
- ❖ بهبود نظارت و راهنمایی تعلیماتی

❖ آشنایی با مفهوم نظارت و ارزیابی و ضرورت
نیاز به راهنمایان تعلیماتی

فصل اول: مفهوم نظارت و راهنمایی تعلیماتی و حیطة آن

هدف کلی:

آشنایی با تعریف راهنمایی و مفهوم نظارت

- ❖ تعریف نظارت و راهنمایی
- ❖ انواع راهنمایی
- ❖ حیطه نظارت و راهنمایی تعلیماتی
- ❖ وظایف و مسئولیتهای راهنمایی تعلیماتی

❖ نظارت :

نظارت امری است که راهنمای تعلیماتی به وسیله آن به جمع‌آوری اطلاعات درباره فعالیت‌های آموزشی، پرورشی و اداری مدیران و معلمان در محیط‌های آموزشی می‌پردازد. هدف چنین اقدام‌هایی، مطالعه وضع موجود مدرسه‌ها، تعیین میزان پیشرفت امور و مقایسه آن با وضع مطلوب است که به وسیله مشاهده، مصاحبه و مشورت با کارکنان مدرسه، دانش‌آموزان و اولیای آنان انجام می‌شود.

❖ راهنمایی:

شرتزر و همکارش استون راهنمایی را تلاش پویایی می‌دانند که فردا را در شناخت خود و محیط یاری می‌دهد.

ترکسلر راهنمایی را جریانی می‌داند که فرد بخود کمک آن بهتر با تواناییها، رغبتها و محدودیتهای خود آگاه شده و در زندگی بهتر و مؤثرتر گام بر می‌دارد.

❖ نظارت در فعالیتهای گوناگون آموزشی و پرورشی کارکنان مدرسه به دلایل مختلف مثل کم تجربه و تازه کار بودن معلم و مدیر جدید و عدم آموزش کافی يك امر ضروری و اجتناب ناپذیر است.

❖ نظارت با مفاهیمی که منفی هستند مانند فضولی، جاسوسی، پرونده سازی، توییح و تنبیه برابر نشود زیرا مقاومت شدید کارکنان محیطهای آموزشی را به دنبال خواهد داشت.

❖ توجه به امر هدایت و ارشاد و راهنمایی ضمن ظهور و گسترش مرکزهای بسیار راهنمایی به منظور یاری و کمک به افراد جامعه، صاحبان نظران و متخصصان را وادار به روشن کردن هدفها، تعریف و ضرورت راهنمایی کرده است.

- ❖ آگاهی از چگونگی برنامه‌ریزیها و میزان آمادگیها
- ❖ آگاهی درباره نحوه مدیریت مدرسه
- ❖ آگاهی درباره روشهای تدریس
- ❖ آگاهی درباره روابط کارکنان مدرسه با همدیگر
- ❖ آگاهی درباره موفقیت دانش‌آموزان و کیفیت یادگیری آنها

- ❖ ارتباط با مدیر، معلمها، دانش آموزان و اولیاء آنها
- ❖ حضور در کلاس درس و بررسی نظم و انضباط و چگونگی روابط معلم با دانش آموزان
- ❖ گردش در محیط مدرسه و مشاهده بازی و کار دانش آموزان
- ❖ نظرخواهی به وسیله پرسشنامه
- ❖ نتیجه های آزمونها و امتحانهای مدرسه به دست آورد

❖ ۱- پویا :

در راهنمایی به این معنی است که چنین امری در طول زمان و دائماً در حال تغییر و دگرگونی است و نمی‌توان آن را فعالیتی واحد و یکنواخت که محدود به زمانی معین است دانست بلکه مجموعه‌ای از فعالیتها و اقدامات منظم و پشت سر هم که به دنبال هدفی معین است.

❖ ۲- یاری کردن:

عبارات و کلماتی چون کمک کردن و یاری رساندن به این مفهوم اند که راهنمایی بر پایه ارتباط و همکاری دو طرفه است و نه بر پایه تحکم، امر کردن، و پند و اندرز دادن که يك طرفه‌اند.

❖ ۳- فرد:

منظور از فرد در اینجا دانش آموز، مدیر با معلمی است که در جریان فعالیتهای آموزشی و در زمینه رشد و پیشرفت حرفه‌ای به کمک ویژه‌ای نیاز دارد.

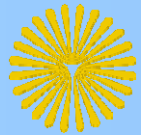
❖ ۴- شناخت:

مقصود از شناخت خود و محیط پیرامون، آن است که فرد اولاً، از تواناییها و محدودیتهای خود آگاه باشد تا بیهوده و نسنجیده کاری نکند. ثانیاً، عوامل محیطی و امکاناتی که در اختیار دارد و یا می‌تواند داشته باشد بشناسد تا رابطه خود و محیط را کاملاً درک کند.

❖ ۵- تصمیم‌گیری:

هدف، انتخاب مسیر و برگزیدن راه است چرا که در راهنمایی به توانمندیها و استعدادهای فرد توجه خاصی می‌شود ولی انتخاب راه و تصمیم‌گیری تنها به عهده فرد واگذار می‌شود.

- ❖ راهنمایی تحصیلی
- ❖ راهنمایی حرفه‌ای
- ❖ راهنمایی خانوادگی
- ❖ راهنمایی بهداشتی
- ❖ راهنمایی تعلیماتی

- ❖ راهنمایی تحصیلی
- ❖ راهنمایی حرفه‌ای
- ❖ راهنمایی خانوادگی
- ❖ راهنمایی بهداشتی
- ❖ راهنمایی تعلیماتی

❖ هدفهای آنی یا نزدیک : بیشتر جنبه پیشگیری دارند.

❖ هدفهای غایی یا نهایی : فرد را به سوی خود رهبری راهنمایی می‌کنند.

شش مفهوم عمده در نظارت و راهنمایی

- ❖ امور اداری
- ❖ برنامه درسی و تحصیلی
- ❖ تدریس
- ❖ روابط انسانی
- ❖ مدیریت
- ❖ رهبری

❖ تعداد معلمانی است که زیر نظر يك راهنمای تعلیماتی انجام وظیفه می‌کنند. وسعت یا اندازه حیطه نظارت باید مناسب و منطقی باشد. اگر حیطه نظارت وسیع و گسترده باشد کنترل آن از توان راهنمای تعلیماتی خارج می‌شود معلمان به اندازه کافی راهنمایی و کنترل نخواهند شد. اگر حیطه نظارت كوچك و محدود باشد موجب می‌شود که از قابلیت‌های و راهنمایی تعلیماتی استفاده مطلوب نشود.

کسانی که در نقش راهنمای تعلیماتی ایفای نقش دارند

❖ راهنماهای تعلیماتی

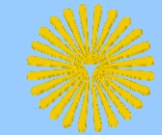
❖ مدیران

❖ معلمان

❖ دانش آموزان

- ❖ راهنماهای تعلیماتی کسانی هستند که با کسب شرایط لازم به عنوان یکی از منابع مهم کمکی در امر آموزش و توسعه نظام آموزشی به کار گرفته می‌شوند.
- ❖ هدف از به کارگیری راهنماهای تعلیماتی آن است که کارکنان آموزشگاه بتوانند با بهره‌گیری از تخصص و تجربه آنان، فرصتهای مناسبی برای یادگیری هرچه بهتر دانش‌آموزان فراهم کنند.

- ❖ شناخت خود
- ❖ شناخت دیگران
- ❖ شناخت عمل راهنمایی تعلیماتی
- ❖ شناخت نیازهای تربیتی جامعه

مهارتهایی برای موفقیت مدیر در هدایت و رهبری

❖ مهارت فنی

❖ مهارت انسانی

❖ مهارت ادراکی

مدیران علاوه بر نقش آسان کردن امور آموزشی، در برقراری ارتباط مطلوب بین معلمان نقش مؤثری بر عهده دارند.

- ❖ روش کلی هر دو، برانگیختن دانش‌آموزان و وادار ساختن آنها به فعالیت و خودکاری است.
- ❖ هر دو دارای تجارب اساسی یادگیری برای دانش‌آموزان هستند.
- ❖ هر دو يك موقعیت یادگیری هستند که در يك قطب آن دانش‌آموز و در قطب دیگر آن معلم یا راهنما قرار دارد.
- ❖ هر دو در يك وضعیت و موقعیت اجتماعی انجام می‌شوند.

- ❖ بازدید از کلاسهای حوزه مأموریت خود (در هفته ۵ روز و در ماه ۲۰ روز به ترتیب برای معلمان راهنما در شهر و روستا)
- ❖ پرداختن به انجام امور اداری و آموزشی در محل اداره متبوع
- ❖ شرکت در جلسات معلمان راهنما و رساندن گزارشهای خود به مسئول آموزش ابتدایی منطقه در بقیه روزهای کاری.

❖ بازدید اداری
❖ بازدید پرورشی- آموزشی

هدف کلی:

آشنایی با تاریخچه نظارت و راهنمایی تعلیماتی در
ایران، آتن و اسلام

- ❖ ویژگیها، مراحل و نوع تربیت در اسپارت
- ❖ ویژگیها، مراحل و نوع تربیت در آتن
- ❖ ویژگیها، مراحل و نوع تربیت در یونان
- ❖ ویژگیها، مراحل و نوع تربیت در ایران
- ❖ آشنایی با روش تدریس سقراط
- ❖ انواع روشهای سخنرانی

❖ اگرچه زمان دقیق به وجود آمدن مدرسه‌ها مشخص نیست، با این همه جانسون و دیگران گفته‌اند، با اختراع خط میخی که به دوهزار سال قبل از میلاد نوعی مدرسه احتمالاً در سومر وجود داشته شواهدی نشان می‌دهد که مدرسه‌های رسمی در چین به هنگام سلطنت سلسله شانگ شاید زودتر از ۲۲۰ سال قبل از میلاد مسیح (ع) وجود داشته‌اند.

- ❖ ۵۰۰ سال قبل از میلاد مسیح (ع) بود که زمینه‌ای مناسب برای ایجاد يك جامعه پیشرفته و توجه به امر مهم تعلیم و تربیت به وجود آمد.
- ❖ امر مهم در یونان، در عصری که به نام عصر پریکلس عصر طلایی خوانده می‌شود، اتفاق افتاد و یونان از تعدادی شهر - کشورها تشکیل شده بود که اسپارت و آتن معروفترین آنها بودند.

- ❖ اسپارت يك شهر - کشور نظامی تمام عیار بود.
- ❖ هدفهای آموزش و پرورش اسارتی به دنبال رشد جرأت و جسارت، وطن دوستی، اطاعت، مهارت و قدرت بدنی بود.
- ❖ در دوره اسپاتیها شغل خاصی به نام معلمی وجود نداشت و نوجوانان و جوانان هیچگونه آزادی عمل در تربیت خود نداشتند و در مدرسه‌هایی که زیر نظر دولت اداره می‌شد، پرورش می‌یافتند.

❖ مسئولیت بزرگ تعلیم و تربیت افراد بر عهده یکی از پنج نفری که بر اعمال و فعالیت‌های شاه نظارت داشتند و ایفور خوانده می‌شدند، قرار داشت. این فرد در هنگام مسئولیت خود کاملاً بر جریان تعلیم و تربیت پسران نظارت داشت و با اشخاصی به نام لله اشتهاار داشتند تمام فعالیتها را کنترل می‌کردند.

❖ این افراد هدفها را بر اساس ایدئولوژی حاکم بر جامعه تعیین کرده و چگونگی پرورش کودکان را اغلب بر مبنای تجارب طولانی و مفید خود پیشنهاد می‌کردند.

❖ یکی دیگر از شهر - کشورهای یونان، آتن بود که درست بر عکس نظام آموزشی اسپارت به هدفهای فکری و هم به هدفهای قهرمانی در برنامه‌های تربیتی‌اش اهمیت زیادی می‌داد.

❖ مدرسه‌های عمومی آن زمان : مدرسه گرامر که در آن خواندن، نوشتن و حساب کردن آموخته می‌شد.

- ❖ مدرسه ژیمناستیک که در آن انواع ورزشها و بازیها آموزش داده می شد.
- ❖ مدرسه موسیقی که در آن تاریخ، شعر، سخنوری، علوم و موسیقی تدریس می شد.
- ❖ یونانیان در عهد قدیم برنامه‌های منظمی برای تربیت فرزندان خود تدارک می‌دیدند و بر آنها نظارت می‌کردند. هدف اصلی آنها از اجرای این برنامه‌ها و مراقبت از کودکان، پرورش نیروی انسانی ماهر بود.

- ❖ آماده کردن مردم برای شهروندی
- ❖ پرورش شهروندانی هنرمند و فرهنگ پرور
- ❖ کسب فضل و دانش و رسیدن به کمال

علت شکوفایی تمدن یونانی و رشد آموزش و پرورش به علت برخورداری از يك ویژگی خاص در نظارت و راهنمایی و تعلیم و تربیت بود.

- ❖ سقراط (۳۹۹ - ۴۷۰ ق.م)
- ❖ افلاطون (۳۴۷ - ۴۲۷ ق.م)
- ❖ ارسطو (۳۲۲ - ۳۸۴ ق.م)

- ❖ سقراط روش تدریس خاصی را به وجود آورد که به آن روش سقراطی گفته می‌شود. در این روش وی از شاگردان سوالاتی می‌پرسید که معمولاً منجر به نتیجه‌گیری خاصی شد. وی علاقه زیادی به سؤال کردن داشت.
- ❖ پس از مرگش این اصل تفکرش که «دانش ارزش است» توسط بسیاری از مربیان و فیلسوفان پذیرفته شد.

- ❖ وی مهمترین شاگرد سقراط است و کسی که بهترین تصویر از استاد خود را برای آیندگان به یادگار گذاشته است.
- ❖ مدرسه آکادمی را با گروهی از یاران خود در خارج از آتن با نام آکادموس شده بود، ایجاد کرد.
- ❖ افلاطون در کتابش «جمهوریت» توصیه‌هایی در خصوص جامعه ایده‌آل مطرح کرده است.

- ❖ معیارهای افلاطون برای تشخیص شاگرد خوب:
- ✓ توانایی یادگیری
 - ✓ توانایی و مهارت بدنی
 - ✓ توانایی مقاومت در برابر بدی و دغلبازی
 - ✓ توانایی تفکر مجرد
 - ✓ علاقه و تمایل به خدمت عمومی
 - ✓ عشق به دانش و دانستنیها

- ❖ مهمترین شاگردان افلاطون است. ارسطو نخستین کسی است که برای پیشرفت بشر، علم را مقامی ارجمند بخشید این مقام ارجمند در مرحله اول مدیون روشهای تحقیقی و ابتکاری اوست. اهمیت فلسفه ارسطو در منطق است. او اولین کسی است که منطق را به صورتی منظم و مرتب ارائه کرد.
- ❖ روش او به روش مشاء مشهور و او معلم اول معروف است.

❖ تربیت رومی، هم صورت عملی و هم صورت اخلاقی داشت. منبع اصلی یادگیری درسهای ادبیات، تاریخ، فلسفه، حقوق و سخنوری و آثار نویسندگان بزرگی چون هومر و افلاطون تشکیل می دادند.

❖ رومیها افرادی را که به خوبی تحت نظارت و راهنمایی مربیان تربیت شده بودند انسان می نامیدند و بعدها واژه انسانگرایی در تعلیم و تربیت و روان شناسی رایج شد.

- ❖ روش قضایی که دانشجویان را در انطباق قانون با موارد آن ماهر می‌ساخت.
- ❖ روش فکورانه که دانشجو را به منظور تعیین خط مشی و سیاست آماده می‌کرد.
- ❖ روش مداحی که دانشجو را برای تعریف و تمجید از شخص یا عملی تربیت می‌کرد.

❖ به تدریج که رومیها با نظرات یونانیها آشنا شدند و تقریباً آنها را جذب کردند، نویسندگانی از میان آنها برخاستند که بر هدفهای فرهنگی در آثار خود تاکید کردند. از آن جمله می‌توان از کوینتی لین نام برد. وی یکی از بزرگترین نویسندگان رومی است. کتاب او بنام «اصول سخنوری» درباره آموزش خاص سخنور یا شهروند است.

- ❖ اینکه تعلیم و تربیت اسلامی بر اساس دین است، منابع مستقیم و دست اول آن را باید در قرآن کریم و سنت جستجو کرد.
- ❖ پیامبرگرمی اسلامی (ص) در این باره می‌فرمایند: «علم و حکمت را هر کجا و در دست هر کسی که پیدا کردید، فرا گیرید».

❖ فیلسوفان اسلامی را در نظارت و راهنمایی به دو گروه تقسیم می‌کنند: فیلسوفان اشراق و فیلسوفان مشاء، به عقیده فیلسوفان اشراق، خداوند علم و معرفت به اشخاص و اشیاء را در نهاد انسان قرار داده است و همه در ذهن انسان و وجدان ناخودآگاه اوست؛ اما انسان ظاهر آنها را فراموش کرده است ولی در موقع مناسب این دانسته‌های فراموش شده به ذهن انسان بر می‌گردد.

❖ از این رو، به نظر فیلسوفان اشراق تعلیم و هرگونه نظارت و راهنمایی عبارت از به خاطر آوردن امور فراموش شده است.

❖ نزد فیلسوفان مشاء ذهن انسان از هر گونه دانش و مهارت خالی است و بشر، جاهل و نادان به دنیا می‌آید و در جهان مادی است که به کسب علم و دانش و مهارت می‌پردازد. بنابراین به کارگیری هر گونه نظارت و راهنمایی مؤثر، آموختنی است و یادگرفتنی است.

❖ نظارت و راهنمایی در ایران نیز سابقه‌ای طولانی دارد. در زمان هخامنشیان وجود پیکه‌هایی به نام چشم و گوش شاه نظارت موثر در سرزمین پهناور آن روز ایران را ممکن می‌ساخت.

❖ با آیین زرتشت که قرن‌ها آیین رسمی ایران بود و بر اصل مبارزه پایه‌گذاری شده بود، نظارت و راهنمایی شکل جدیدی به خود گرفت، مردم راهنمایی شدند که با کردار نیک، پندار نیک، و گفتار نیک از پلیدیها و زشتیها بپرهیزند.

- ❖ با پذیرفتن دین مبین اسلام توسط ایرانیان و پیروی ایرانیان از آموزشهای گهربار اسلامی و به ویژه آموزشهای پیامبر گرامی (ص) خصوصاً روش علمی ایشان در تعلیم، تغییرات چشمگیری در نظارت و راهنمایی پدید آمد.
- ❖ کهن‌ترین قانون مهمی که درباره آموزش و پرورش تصویب شده است، قانون اساسی فرهنگ مصوب نهم آبان ۱۲۹۰ شمسی است.

❖ در شهریور ماه ۱۳۶۰ شمسی مجلس شورای ملی بر اساس قانونی به وزارت معارف اجاره داد که به تأسیس شعبه‌های شورای عالی فرهنگ در مراکز مهم ایالات و ولایات اقدام کند.

❖ در سال ۱۳۴۳، شورای عالی فرهنگ به شورای آموزش و پرورش تبدیل شد.

- ❖ توسعه دوایر علوم
- ❖ گسترش معارف و فنون
- ❖ رفع کمبودهای تحصیلات علمی و فنی

- ❖ تهیه دستور تفتیش اوضاع معارف و مدرسه‌ها و امتحان شاگردان.
- ❖ همکاری با وزیر معارف در تهیه بودجه و مراقبت در خرج کردن کلیه هزینه‌های مصوب.
- ❖ تعیین شرایط محصلانی که به خرج دولت به خارج فرستاده می‌شدند و نظارت در انتخاب آنها.

هدف کلی:

آشنایی با نظارت و راهنمایی تعلیماتی

- ❖ وظایف و نقش راهنماهای تعلیماتی
- ❖ اصول نظارت و راهنماهای تعلیماتی
- ❖ دیدگاه افشاری درباره اصول نظارت و راهنمایی
- ❖ وظایف نظارت و راهنماهای تعلیماتی
- ❖ دلایل نیاز معلمان به نظارت و راهنماهای تعلیماتی
- ❖ نقش و وظایف والدین در نظارت و راهنماهای تعلیماتی

❖ شیرازی به نقل از اسپنسر چنین می‌نویسد که
راهنماهای تعلیماتی به منظور افزایش اثربخشی
فعالیت‌های گوناگون آموزشی معلمان باید پاسخگوی
نیازهای فوری کارکنان آموزشی مدارس باشند.

- ❖ نیاز به رشد شخصی و حرفه‌ای
- ❖ نیاز به بهبودی و موفقیت در کارها
- ❖ نیاز به روابط شخصی با دیگران
- ❖ نیاز به کار گروهی برای رسیدن به هدفهای آموزشی مدرسه می‌داند.

- ❖ نیاز به اطلاعات دقیق و جامع در امر تصمیم گیریهای آموزشی و پرورشی
- ❖ فراوانی دانش آموزان
- ❖ تشویق و ملزم ساختن معلمان به استفاده از روشهای جدید آموزشی
- ❖ اشتغال بسیاری از معلمان و مدیران به کار دوم به دلایل مختلف
- ❖ به کارگیری مدیران و معلمان با شایستگیها و توانمندیهای زیر استاندارد

- ❖ درباره تعلیم و تربیت و مقاطع آن، به خصوص مقطع ابتدایی تجربه کافی اندوخته باشد.
- ❖ نقاط قوت و ضعف جامعه خود را بشناسد.
- ❖ توانایی رهبری و راهنمایی مدیران، معلمان و دانش آموزان را داشته باشد.

❖ خدمات مستقیم به معلمان

❖ خدمات غیرمستقیم به معلمان

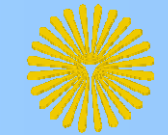
❖ مدیریت

❖ ارزشیابی

متخصصان، نقش يك و دو را به نام «نقش حمایتی»
و نقش سه و چهار را به نام «نقش مدیریتی»
دسته‌بندی کرده‌اند.

- ❖ نقش حمایتی راهنماهای تعلیماتی اساساً بر پشتیبانی از یکدیگر و تبادل نظرها و ایده‌ها، و نه جهت‌دهی رفتار تاکید دارد. ایفای مطلوب این نقش باعث رشد راهنمایی تعلیماتی از طریق مسئولیت‌شناسی و ابتکار می‌شود.
- ❖ نقش مدیریتی راهنماهای تعلیماتی بیشتر بر اختیار رسمی تاکید دارد. اما ساختار غیررسمی که بر پایه صلاحیت و خصوصیات شخصی راهنمای تعلیماتی استوار است نیز در فرآیند تاثیر در دیگران، جایگاهی ارزشمند و با اهمیت دارد.

راهنماهای تعلیماتی در «نقش مدیریتی»

- ❖ کنترل و هماهنگی برنامه‌ها
- ❖ کنترل کیفیت برنامه‌های آموزشی و ارزشیابی
تعلیمات اجرا شده توسط معلمان
- ❖ هماهنگ ساختن خط‌مشی‌ها و عملیات اجرایی
- ❖ به عهده گرفتن وظایف مدیریتی مربوط به
برنامه‌های آموزشی

- ❖ معلم یا معلمانی که راهنمای تعلیماتی با آنها کار می‌کند.
- ❖ ویژگیهای راهنمای تعلیماتی
- ❖ زمینه اجتماعی- روانی که رفتار راهنماهای تعلیماتی در آن انجام می‌شود.
- ❖ زمینه‌های سازمان یافته مطالعات

❖ اصول جمع اصل است و به معنی اساس و پایه است و معمولاً مجموعه‌ای از قواعی است که بر پایه فکر و اندیشه یا تجربه و هدایت کننده عمل و رفتار و افکار فرد در زمینه خاصی است.

❖ نظارت و راهنمایی تعلیماتی از جمله خدماتی است که باید براساس مشارکت و همکاری گروهی باشد.

❖ همه معلمان به خدمات نظارت و راهنمایی تعلیماتی نیازمندند و باید از آن برخوردار باشند.

❖ خدمات و برنامه‌های نظارت و راهنمایی تعلیماتی باید با نیازها و شرایط خاص هر منطقه منطبق باشد.

❖ نظارت و راهنمایی تعلیماتی باید علاوه بر روشن کردن هدفهای آموزشی، چگونگی تحقیق آنها را مشخص کند.

❖ نظارت و راهنمایی تعلیماتی باید مدیران و معلمان را در سازماندهی و اجرای برنامه‌های درسی بریادانش آموزان کمک کند.

❖ نظارت و راهنمایی تعلیماتی باید زمینه بهبود روابط اعضای گروه آموزشی، اصلاح نگرشهای آنها و برقراری روابط خوب بین کارکنان مدرسه با همدیگر و جامعه را فراهم کند.

- ❖ مسئولیت پیشرفت، تحول و بهبود برنامه‌های نظارت و راهنمایی تعلیماتی در رابطه با کلاس، معلم، مدرسه، مدیر و سطوح بالاتر باید با رؤسای آموزش و پرورش و برنامه‌ریزان آموزشی باشد.
- ❖ اعتبارات لازم در بودجه سالانه آموزش و پرورش برای تدوین و اجرای برنامه‌های نظارت و راهنمایی تعلیماتی باید پیش‌بینی شود.

❖ آشنا کردن معلمان با شیوه‌های نوین تدریس و آگاه کردن مدیران از مفاهیم، اصول و فلسفه مدیریت آموزشی جدید یکی از وظایف بسیار ارزشمند راهنماهای تعلیماتی است.

ده وظیفه عمده برای راهنماهای تعلیماتی

- ❖ برنامه‌ریزی درسی
- ❖ سازماندهی آموزشی
- ❖ تامین کارکنان
- ❖ تهیه امکانات و تجهیزات
- ❖ فراهم کردن وسایل آموزشی

- ❖ ترتیب آموزشهای ضمن خدمت
- ❖ توجیه کارکنان
- ❖ مرتبط ساختن خدمات ویژه دانش آموزان
- ❖ رشد برنامه روابط عمومی
- ❖ ارزشیابی آموزشی

اصول نظارت و راهنمایی تعلیماتی از نظر افشاری

- ❖ اصل سازمانی بودن
- ❖ اصل مسئولیت
- ❖ اصل تعاون
- ❖ اصل پیشرفت معلم
- ❖ اصل ارزش فرد و گروه
- ❖ اصل علمی بودن

چه کسانی به نظارت و راهنمایی تعلیماتی نیاز دارند؟

❖ مدیران، معلمان و والدین به سبب توانمندیها و شایستگیهای خود و به دلیل نقش بسیار مهمی که در رشد و شکوفایی استعداد کودکان دارند از جایگاه ویژه‌ای در تعلیم و تربیت برخوردارند.

- ❖ فراهم کردن زمینه رشد و تعالی دانشها
- ❖ کمک به رشد و بهبود روش انجام فعالیتها در جامعه
- ❖ زمینه‌سازی برای رشد فردی و انسانی
- ❖ کمک به انجام خدمات در ارتباط با حرفه‌ها و شغلها

- ❖ فراهم کردن عوامل رشد حرفه‌ای
- ❖ کمک‌های فکری در تعیین خط‌مشی‌ها و برنامه‌ریزی‌ها
- ❖ یاری به انجام مطالعات و تحقیقات
- ❖ تربیت مدرس با هدف انجام وظایف فوق

فصل چهارم: وظایف آموزش و پرورش در نظارت و راهنمایی

هدف کلی:

آشنایی با وظایف آموزش و پرورش در نظارت
و ارزیابی

- ❖ شرایط احراز معلم راهنمای شهری
- ❖ روش انتخاب معلم راهنما
- ❖ وظایف راهنماهای آموزشی
- ❖ نقش راهنماهای تعلیماتی در زمینه بهبود امور

- ❖ اعتقاد و التزام به مبانی دین مقدس اسلام
- ❖ برخورداری از سلامت جسمی و روانی
- ❖ داشتن شایستگی و توانایی رهبری و راهنمایی
- ❖ توانایی تهیه و استفاده صحیح از وسایل کمک آموزشی
- ❖ متاهل بودن
- ❖ داشتن حداقل ۲۵ سال سن و عضویت رسمی در وزارت آموزش و پرورش

❖ باید ضمن داشتن سعه صدر، عدالت در قضاوت، حسن سابقه، مقبولیت بین همکاران، علاقمندی به امور ارزشیابی، قدرت بیان و استدلال، دارای شرایط زیر هم باشند:

❖ داشتن حداقل نمره ۲۷ از آخرین فرم ارزشیابی

❖ داشتن حداقل ۵ سال سابقه خدمت در امر آموزش و پرورش و اشتغال ۳ سال از آن در امر تدریس

نمونه فرم انتخاب معلم راهنما

به اداره کل آموزش و پرورش استان در سال تحصیلی

فرم مشخصات معلمان راهنمای شهری پیشنهاد شده از منطقه

ملاحظات	تعداد کلاسهای شهری حوزه مأموریت	وضعیت استخدامی		مدت خدمت در سمت معلم راهنما به سال	مدت تدریس تمام وقت در دوره ابتدایی به سال	سابقه خدمت آموزشی به سال	جمع ساعتهای کارآموزی روشهای تدریس گذرانده شده	رشته تحصیلی	مدرک تحصیلی	نام و نام خانوادگی	شماره
		سنوات	گروه								

رئیس آموزش و پرورش منطقه

مهر و امضا:

نام و نام خانوادگی مسئول آموزش ابتدایی منطقه

امضا:

نمونه فرم انتخاب معلم راهنما

بسمه تعالی

برادر/خواهر

باستناد تأییدی شماره

اداره کل آموزش و پرورش

متبوع به سمت معلم راهنمای مدرسه‌های دوره ابتدایی منصوب می‌شوید.

شایسته است وظایف خود را برابر مفاد دستورالعمل معلمان راهنمای شهری زیر نظر مسئولین مربوطه انجام دهید.

ضمناً چنانچه کلاسهای حیطة نظارت شما در محدوده شهری به حدنصاب تعیین شده نرسیده باشد و براساس تبصره ۱ ماده ۱۱ دستورالعمل مذکور تعدادی از کلاسهای روستایی تحت نظارت شما واقع شود برابر مقررات مربوط به مأموریتها از فوق‌العاده مأموریت برخوردار خواهید شد.

رئیس آموزش و پرورش منطقه

فصل پنجم: وظایف راهنماهای تعلیماتی در بهبود امور آموزشی

هدف کلی:

آشنایی با وظایف راهنماهای تعلیماتی در بهبود
آموزش در کلاس

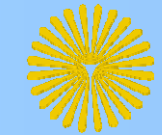
- ❖ وظایف راهنماهای آموزشی
- ❖ نقش راهنماهای تعلیماتی در زمینه بهبود امور
- ❖ روشهای مختلف تدریس
- ❖ اصولی که می‌توانند راهنمای معلمان باشند
- ❖ تیپ شناسی معلمان
- ❖ اصول و روشهای تدریس از دفتر همکاری حوزه و دانشگاه
- ❖ مطالعه هارلوگ

- ❖ همکاری لازم و دائمی با مسئول ارزشیابی اداره
- ❖ بازرسی از واحدهای آموزشی مربوط در ابعاد آموزشی، پرورشی، اداری و مالی حداقل ماهی یکبار
- ❖ تلاش برای ایجاد مفاهیم، هماهنگی و همکاری بین کارکنان واحدهای آموزشی
- ❖ انتقال اطلاعات فنی و تخصصی و تجربیات شغلی به کارکنان واحدهای آموزشی
- ❖ کسب آگاهی لازم از آخرین دستورالعملهای صادره در زمینه فعالیت واحدهای آموزشی

- ❖ کمک به معلم در تهیه طرح درس
- ❖ کمک به معلم در ارائه درس
- ❖ کمک به معلم در اداره کلاس
- ❖ کمک به معلم در استفاده از وسایل آموزشی
- ❖ کمک به معلم در انجام ارزشیابی

- ❖ روش سخنرانی
- ❖ روش پرسش و پاسخ
- ❖ روش حفظ و تکرار یا بازگویی
- ❖ روش حل مسئله
- ❖ روش تجربی
- ❖ روش نمایشی
- ❖ روش ایفای نقش
- ❖ روش پروژه و روش بحث گروهی

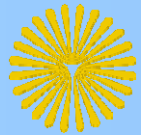
❖ معلم می‌تواند از روشهای مختلفی به هنگام تدریس استفاده کند. امر تدریس؛ بدون بهره‌گیری از شیوه‌های مناسب و مطلوب نتیجه‌ای ندارد. از آنجا که معلم، محرک اصلی هر گونه فعالیت آموزشی است و باید در مورد اینکه از چه شیوه‌ای در آموزش استفاده کند، تصمیم بگیرد بنابراین هر اندازه بیشتر با شیوه‌های گوناگون تدریس آشنا باشد. در موقعیتهای مختلف آموزشی از آزادی عمل بیشتری برای رسیدن به هدفهای آموزشی برخوردار خواهد بود.

- ❖ اصل رشد و آمادگی
- ❖ اصل رغبت
- ❖ اصل فعالیت
- ❖ اصل راهنمایی
- ❖ اصل موفقیت
- ❖ اصل استفاده از حواس مختلف
- ❖ اصل داشتن معلومات لازم و کافی
- ❖ اصل تفاوت‌های فردی

- ❖ علاقمند بودن به دانش آموزان
- ❖ شناختن تفاوت‌های موجود بین دانش آموزان و روحیه هر کدام از آنها
- ❖ مسلط بودن به موضوع درس
- ❖ مطالعه مداوم و کسب آگاهی بیشتر
- ❖ ایجاد رابطه بین جامعه و مدرسه
- ❖ آگاهی از فنون و مهارت‌های آموزشی

- ❖ تیپ فراگیر نگر فردی
- ❖ تیپ فراگیر نگر جمعی
- ❖ تیپ درس نگر علمی
- ❖ تیپ درس نگر فلسفی
- ❖ تیپ رفاقت طلب فراگیر نگر
- ❖ تیپ رفاقت طلب درس نگر
- ❖ تیپ اقتدار طلب فراگیر نگر
- ❖ تیپ اقتدار طلب درس نگر

اصول و روشهای تدریس از دفتر همکاری حوزه و دانشگاه

- ❖ دیدگاه انتقامجی
- ❖ دیدگاه تادیبی
- ❖ دیدگاه پیشگیری
- ❖ دیدگاه ریشه یابی

❖ هارلوگ در مطالعه خود چهار گروه دانش آموز را در معرض چهار نوع روش مختلف به شرح زیر قرار داده است:

✓ تشویق در حضور دیگران

✓ سرزنش در حضور دیگران

✓ بی تفاوت یا خنثی در حضور دیگران

✓ گروه شاهد

❖ هدفهای آموزشی را متخصصان تعلیم و تربیت به راه‌های مختلف طبقه‌بندی کرده‌اند که مشهورترین آنها به بلوم تعلق دارد. دکتر سیف می‌نویسد که وی به کمک همکاران خود هدفهای آموزشی را در سه حیطه:

الف) شناختی (ب) عاطفی و (ج) روان حرکتی تقسیم کرده است.

- ❖ دانش (آگاهی)
- ❖ فهمیدن یا فراگیری (درك و فهم)
- ❖ کار بستن (کاربرد)
- ❖ تحلیل یا تجزیه
- ❖ ترکیب
- ❖ ارزشیابی (قضاوت)
- ❖ هدفهای آموزشی این حیطه شامل فرآیندهایی چون شناختن، فهمیدن، به کار گرفتن، استدلال کردن، قضاوت کردن و تصمیم گیری هستند.

- ❖ دریافت کردن
- ❖ پاسخ دادن (واکنش)
- ❖ ارزش‌گذاری
- ❖ سازمان دادن ارزشها (سازمان بندی)
- ❖ تشخیص به وسیله يك ارزش یا مجموعه‌ای از ارزشها (تبلور ارزشها).
- ❖ هدفهای آموزشی این حیطه حول وحوش فرآیندهایی چون احساس، علاقه، انگیزش، پذیرش، نگرش و ارزش‌گذاری دور می‌زند.

❖ تقلید

❖ اجرای مستقل

❖ دقت

❖ هماهنگی حرکات

❖ عادی شدن

❖ هدفهای آموزشی این حیطه با حرکات و اعمال
ماهرانه‌ای چون نوشتن، صحبت کردن، نواختن
سازهای موسیقی، دویدن، تایپ کردن و شنا کردن
در ارتباطند.

❖ ارزشیابی تکوینی

❖ ارزشیابی پایانی

دانشگاه پیام نور

فصل ششم: وظایف راهنمای تعلیماتی در آماده سازی معلم

هدف کلی:

آشنایی با وظایف راهنمای تعلیماتی در آماده سازی معلم

- ❖ وظایف راهنمای تعلیماتی در آماده‌سازی معلم
- ❖ راه‌های کیمیل و ایلز برای کمک به معلم در ارزشیابی
- ❖ کمک به معلم برای شرکت در خدمات فوق برنامه
- ❖ توضیح درباره فعالیت‌های فوق برنامه
- ❖ انواع رهبر
- ❖ ویژگی معلمان دشوار از نظر وایلز

- ❖ کمک به معلم در ارزشیابی کار خود
- ❖ کمک به معلم برای شرکت در برنامه‌های آموزشی ضمن خدمت
- ❖ کمک به معلم در زمینه همکاری با معلمان دیگر
- ❖ کمک به معلم برای شکرت در خدمات فوق برنامه

راه‌های کیمیل و ایلز برای کمک به معلم در ارزشیابی

- ❖ درجه‌بندی
- ❖ قضاوت بر اساس نتیجه آزمونهای پیشرفت
تحصیلی دانش‌آموزان
- ❖ خودسنجی

کمک به معلم برای شرکت در خدمات فوق برنامه

- ❖ فعالیتهای فوق برنامه در ایران سابقه چندانی ندارد و نخستین بار در سال ۱۳۱۱ شمسی در دانشسرای عالی مورد توجه قرار گرفت.
- ❖ فعالیتهای فوق برنامه، به طور عمده، به هدف تحریک و برانگیختن دانش آموزان و شکوفایی استعداد و تقویت ذوق و شوق یادگیری و جالب و بانشاط کردن محیط مدرسه و همچنین به قصد جلوگیری از بی انضباطی و خلافکاری آنها در قالب انجمنها، کلوپها و گروههای ارائه می شوند.

مشخصترین فعالیتهای فوق برنامه

- ❖ انجمن دینی
- ❖ انجمن ادبی
- ❖ کلوپ هنری
- ❖ کلوپ سخنرانی
- ❖ کلوپ اجتماعات
- ❖ کلوپ روزنامه‌نگاری و مجله مدرسه
- ❖ کلوپ مسافرت
- ❖ کلوپ ورزشی

❖ موفقیت فعالیت های فوق برنامه تا مقدار زیادی به رهبری موفقیت آمیز برنامه‌ها بستگی دارد. در این باره کورت‌لوین، روان‌شناس گشتالتی و همکارانش مطالعه‌ای را درباره تأثیر انواع مختلف رهبری بر رفتار افراد گروه و نتیجه کار آنها گزارش کرده‌اد. در زیر، این مطالعه به اختصار شرح داده می‌شود.

❖ اینان تحت سه نوع رهبری قرار داشتند. رهبر قدرت طلب، رهبر بی‌تفاوت و رهبر آزادمنش.

❖ در این نوع رهبری همه تصمیمات لازم به وسیله خود رهبر گرفته می‌شد و وظایف و مسئولیتها به درستی روشن نبود چرا که فقط رهبر ود که با توجه به معیارها و ضوابط خویش گروه را کنترل و افراد را تشویق یا تنبیه می‌کرد. به طور خلاصه، عضوی کاملاً مجزا از گروه بود.

❖ در این شیوه از رهبری، در واقع رهبر هیچ گونه نقشی در تصمیم‌گیریها نداشت و افراد گروه را تشویق یا تنبیه نمی‌کرد و در چگونگی انجام کارها هیچ گونه دخالتی نداشت و بی‌تفاوتی کامل او را در انجام کارها مشهود بود.

❖ در این نوع رهبری، تصمیمات تا آنجا که امکان داشت به وسیله خود گروه ولی با نظارت و راهنمایی رهبر گرفته می‌شد و بیشتر برای برآورده کردن هدفهای گروه بود. افراد با آزادی کامل با هر کسی که تمایل داشتند کار می‌کردند و مسئولیت اقدامها و فعالیتهایشان با خودشان بود، تشویق و تنبیه رهبر کاملاً جنبه‌ای عینی داشت.

❖ معلمان همانند کودکان از نظر شخصیت، حالتها و تمایلات و وضعیت جسمانی در گروه‌های مختلف طبقه‌بندی می‌شوند. آنها به علت جاه‌طلبی، انگیزش، نیروی زیست، تندرستی، علاقه، نیاز و ویژگی‌های دیگری که دارند با یکدیگر متفاوتند.

❖ این معلمان عبارت‌اند از: معلم تنبل، معلم کم تاثیر و بی‌روح، معلم سالخورده، معلم خودکامه، معلم ناموافق

از نظر وایلز ویژگیهای معلم تنبل

- ❖ دریافت خود به خودی ترفیعیهای شغلی بدون کوشش بیشتر و بهتر
- ❖ عدم تمایل و رغبت به شیوه های نوین تدریس و به کارگیری آنها در کلاس درس
- ❖ ترك فوری مدرسه به محض پایان یافتن ساعتهای درس
- ❖ شرکت در دوره های کارآموزی صرفاً برای بهره گیری از مزایای مادی آنها
- ❖ ریشخند و مایوس کردن معلمان تازه کاری

- ❖ عدم دریافت ترفیعیهای قانونی در وقت مقرر
- ❖ اشتغالات متعدد خارج از کار معلمی و معطوف کردن فعالیت‌های اصلی خود به خارج از چارچوب مدرسه
- ❖ مسائل و مشکلات خانوادگی
- ❖ نداشتن نقش و مسئولیت در نیک و بد برنامه‌های مدرسه
- ❖ نداشتن اعتماد و اطمینان خاطر از اینکه در استخدام رسمی بوده و قوانینی در حمایت از او وجود دارند.

- ❖ چنین معلمی از نظر وضع ظاهری شلخته و کسالت آور است.
- ❖ لحن صدایش در تمام اوقات و موارد تدریس یکسان و یکنواخت است.
- ❖ از شوخی و لطیفه‌گویی در کلاس درس گریزان است.
- ❖ با خنده رابطه خوبی ندارد و جدی و خشک است
- ❖ آشکارا وظیفه‌شناس و در کار مدرسه‌ای جدی است
- ❖ از مقررات و قوانین مدرسه با دقت زیادی پیروی می‌کند.

- ❖ چنین معلمانی از نظر شخصیتی درون‌گرا، دیر آشنا و سخت جوشند.
- ❖ این معلمان از بعضی عقده‌های روحی رنج می‌برند.
- ❖ ایشان در دوره خردسالی و نوجوانی فرصت تعاون، تبادل افکار و مصاحبت با دیگران را نداشته‌اند.
- ❖ از کسب مهارت‌ها و اطلاعاتی که در برقراری روابط دوستانه لازم است محروم بوده‌اند.

- ❖ به آخرین پایه حقوقی رسیده‌اند و از این رو تلاشی برای بهبود تدریس انجام نمی‌دهند.
- ❖ نه در برنامه‌های آموزشی ضمن خدمت شرکت می‌کنند و نه تمایلی به استفاده از کتابها و نشریه‌های صنفی جدید دارند.
- ❖ عده‌ای از معلمان سالخورده اصولاً مخالف هر نوع تغییر و تحول هستند.
- ❖ بعضی از این معلمان به پاره‌ای از ارزشها و معتقدند که مانع از کوشش آنها برای مفیدتر کردن کلاس درس برای افراد متفاوت است.

- ❖ افزایش روز به روز مشکلات جسمی معلمان
سالخورده از قبیل ضعف قلب، فشار خون، تنگی نفس
و سایر ناراحتیها.
- ❖ رسیدن به آخرین پایه حقوقی و آرزوی رسیدن به
سن بازنشستگی .
- ❖ این احساس که همه چیز را تجربه کرده و همه
راهها را پیموده اند و چیز تازه ای برای تجربه جدید
باقی نمانده است .
- ❖ وجود این تمایل که به سبب ارشد بودن حرف،
حرف آنها و تصمیم، تصمیم آنها باشد .

- ❖ معلم خودکامه به دانش‌آموزان در کلاس درس فرصتی برای بیان نظرها و عقیده‌هایشان نمی‌دهد
- ❖ بعضی از معلمان خودکامه با دانش‌آموزان مشکل دار، رفتاری دور از عدل و انصاف دارند.
- ❖ معلم خودکامه در روابط خود با مدیر اغلب مطابق میل و خواست او عمل می‌کند و نظری را در کارها رعایت می‌کند
- ❖ معلم خودکامه از قبول هر گونه مسئولیت در برابر گروه اجتناب می‌کند و دوست دارد که وظایف او از طرف مدیر مدرسه تعیین شود.

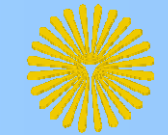
- ❖ در برخورد با معلمان خودکامه، بدون شك، به زور توسل جسته‌اند که از جمله نتیجه‌های آن پیدایش و بقای زور است .
- ❖ به کارگیری روشهای استبدادی در رابطه با معلمان خودکامه موجب سلب اعتماد آنها از رهبری شده است .
- ❖ اقدامهای اداری که برخلاف اصول آزادمنشی هستند معمولاً بهانه و سلاح کافی را در اختیار معلم خودکامه قرار می‌دهد که برخلاف اعتقاد و میل خود رفتار کند.
- ❖ نبوغ و توانایی معلم خودکامه به جای این که در جهت همکاری و بهتر کردن برنامه به کار افتد، در مسیر مقاومت منفی و طرح اقدامهای پنهانی به کار افتاده است.

- ❖ چنین معلمانی سعی می‌کنند که در بحثها نظر خویش را غالب کنند و اگر موفق نشوند مخالفت را شروع کنند.
- ❖ این معلمان پس از اینکه درمی‌یابند که نظر آنها پذیرفته نشده است، عصبانی و دلگیر می‌شوند و فوراً عقب‌نشینی می‌کنند.
- ❖ ایشان به علت مخالفت‌های مکرر به شکل آشکاری از معلمان دیگر متمایز و مشخص هستند.
- ❖ چنین معلمانی به سبب ناموافق قلمداد شدن به تدریج احساس احترام به شخصیت خود را از دست می‌دهند.

- ❖ این قبیل معلمان در همه دوران زندگی خود آموخته‌اند که تنها به وسیله مخالفت می‌توانند خود را ابراز کنند.
- ❖ با چنین معلمانی همانند معلمان موافق رفتار نشده است.
- ❖ در بررسی معلم ناموافق می‌بینیم پیروزی در بحث برای او بیش از رشد حرفه‌ای مورد نظر بوده است.
- ❖ به مخالفت‌های اصولی این معلمان توسط دیگر کنارکنان مدرسه توجهی نشده است.

توصیه‌های متخصصان در برخورد با معلمان دشوار

- ❖ برخورد با معلمان دشوار به منزله سرکوب کردن آنها نیست. مدیر و راهنمای تعلیماتی هرگز نباید ارزش و اهمیت خود را چنان در معرض تهدید قرار دهند که برای حفظ آن ناچار به ستیز با معلمان دشوار شوند.
- ❖ روشی که در برخورد با يك معلم دشوار ممکن است موثر باشد در برخورد با معلم دشوار دیگر ممکن است کاملاً بی‌اثر باشد و حتی وضع را بدتر کند.
- ❖ مدیران و راهنماهای تعلیماتی باید بکوشند تا چنان محیط عاطفی مطلوبی پدید آورند که تمام کارکنان احساس احترام به شخصیت خویش داشته باشند.

هدف کلی:

آشنایی با بهبود نظارت و راهنمایی تعلیماتی

هدفهای رفتاری

- ❖ بهبود نظارت و راهنمایی تعلیماتی
- ❖ مشکلات راهنماهای تعلیماتی
- ❖ خط مشی و اساس کار راهنمایی تعلیماتی از نظر سرژیوانی
- ❖ ویژگیهای نظارت و راهنمایی تعلیماتی جدید
- ❖ دروسهای دوره‌های راهنمایی تعلیماتی
- ❖ وظایف راهنماهای تعلیماتی در بهبود نظارت و راهنمایی تعلیماتی
- ❖ نظارت و راهنمایی تعلیماتی در آینده

- ❖ بررسی اجمالی تاریخ آموزش و پرورش نشان می‌دهد که از زمان تاسیس دارالفنون و ایجاد وزارت نو بنیاد علوم و ضروری شدن تعلیم و تربیت، روز به روز نظام آموزشی کشور در ابعاد مختلف گسترش یافته است.
- ❖ نظارت و راهنمایی تعلیماتی علی‌رغم فلسفه، اصول، هدفها و اثربخشی آن در محیط‌های آموزشی، هنوز برای بسیاری از مدیران و معلمان، تشریفاتی محسوب شده و بود و نبود آن برایشان یکسان است.

❖ یکی از مشکلات عمده معلمان راهنما نادیده گرفته شدن آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوطه در نظارت و راهنمایی است.

❖ تصور به اصطلاح «آچار فرانسه» بودن یکی دیگر از مشکلات مهم معلمان راهنما به شمار می‌رود. بدین مفهوم که هرگاه برنامه‌ای در اداره پیش آید که انجام آن فوریت داشته باشد، معلمان راهنما به هدف همکاری در اولویت قرار دارند. یکی دیگر از مشکلات بزرگ معلمان راهنما نداشتن وسیله نقلیه مناسب است.

❖ وجود دید منفی معلمان نسبت به معلمان راهنما و آنها را سر و ته یک کرباس تلقی کردن، یکی دیگر از مشکلات معلمان راهنماست.

❖ به کارگیری اصطلاحاتی چون «راه‌پیما»، «جاسوس اداره»، «فضول‌باشی»، «مامور حضور و غیاب»، «چاه‌نما» و «راهنمای تعقیباتی» به وسیله معلمان در صحبت‌های خصوصی خود درباره معلمان راهنما یکی دیگر از مشکلات آنهاست.

خط مشی و اساس کار راهنمایی تعلیماتی از نظر سرجیوانی

- ❖ اقتدار دیوان سالارانه
- ❖ اقتدار روان شناختی
- ❖ اقتدار فنی- منطقی
- ❖ اقتدار حرفه‌ای
- ❖ اقتدار اخلاقی

- ❖ نیکنامی به نقل از صاحب نظران تعلیم و تربیت، ویژگیهای زیر را برای نظارت و راهنمایی تعلیماتی جدید عنوان می‌کند:
- ✓ نظارت و راهنمایی تعلیماتی نوین هم زمان با توجه به اصول و مبانی تعلیم و تربیت باید گسترش یادگیری جهت دار و معنی‌دار را ترغیب کند.
- ✓ هدف نظارت و راهنمایی تعلیماتی جدید باید بر اصلاح کل فرآیند یاددهی – یادگیری مبتنی باشد و نه فقط بر اصلاح کار معلمان محدود شود.

- ✓ کلیه کسانی که حاصل کار آنها در نهایت بر محیطهای آموزشی و شرایط و جریان آموزش اثر میگذارد باید در برنامه نظارت و راهنمایی تعلیماتی در نظر گرفته شوند.
- ✓ نظارت و راهنمایی تعلیماتی باید بخشی از کار معلم چه در کلاس درس و چه خارج از کلاس درس باشد.
- ✓ تمام افرادی که میتوانند در برطرف کردن مسائل و مشکلات آموزشی و بهبود ارتقای آن نقشی ایفا کنند باید عملاً در این فرآیند شرکت داشته باشند.

✓ نظارت و راهنمایی تعلیماتی باید بر اساس روابط پسندیده باشد تا بازدهی هر چه بیشتر معلمان و مدیران به دست آید.

✓ نظارت و راهنمایی تعلیماتی برای فراگیر باشد و شامل کلیه برنامه‌ها، فرآیندها، شرایط یادگیری، محیطهای آموزشی، ابزار و وسایل، تجهیزات و تسهیلات و نیروهای انسانی شود.

❖ تجربه در تدریس و آمادگی راهنماهای تعلیماتی برای تدریس در واقع دلیلی بر علاقه، عشق و تعهد قبلی آنها درباره تعلیم و تربیت کودکان است.

❖ تجربه در تدریس راهنمای تعلیماتی موجب می شود که وی درك و فهم درستی، چه از فعالیت‌های معلمان و چه از نظرات و مسائل آموزشی ایشان داشته باشد.

❖ تجربه در تدریس بینش لازم را در این زمینه که
مدرسه يك نهاد اجتماعی است به راهنمای
تعلیماتی می‌دهد.

❖ تجربه در تدریس، راهنماهای تعلیماتی را در
جایگاهی قرار می‌دهد که به سادگی شرایطی را
که به امر یادگیری کمک می‌کند درك کنند و برای
فراهم کردن آن شرایط کوشش بیشتری کنند.

- ❖ انسان‌شناسی آموزش و پرورش
- ❖ برنامه‌ریزی درسی و تئوریهای آن
- ❖ تاریخ آموزش و پرورش
- ❖ تحقیق در تعلیم و تربیت
- ❖ جامعه‌شناسی آموزش و پرورش
- ❖ روان‌شناسی تربیتی

- ❖ سازمان و مدیریت مدرسه‌ها
- ❖ سنجش و ارزشیابی در تعلیم و تربیت
- ❖ فرآیندهای گروهی و روابط انسانی
- ❖ فلسفه تعلیم و تربیت
- ❖ نظارت و راهنمایی تعلیماتی
- ❖ وسایل ارتباطی و تکنولوژی

وظایف راهنماهای تعلیماتی در بهبود نظارت و راهنمایی تعلیماتی

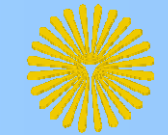
- ❖ هدفها و فلسفه‌های نظارت و راهنمایی تعلیماتی را به خوبی بشناسند و کلیه معلمان و مدیران را نیز با این هدفها و فلسفه‌ها آشنا کنند.
- ❖ کلیه مدیران و معلمان را، چه با تجربه و چه کم تجربه، مورد تکریم قرار دهند و به راه‌هایی مختلف به شخصیت آنها احترام بگذارند.
- ❖ به اظهار نظرهای مدیران و معلمان و سایر کارکنان مدرسه توجه نشان دهند.

❖ روحیه معلمان و مدیران حوزه فعالیت خود را به خوبی بشناسند و برای تقویت هرچه بیشتر آن تلاش کنند.

❖ صمیمی و خونگرم باشند و برای ایجاد رضایت خاطر معلمان و مدیران بکوشند.

❖ در حد امکان باید خود را به تواناییهای لازم برای ایفای وظایف خویش مجهز کنند.

وظایف راهنماهای تعلیماتی در بهبود نظارت و راهنمایی تعلیماتی

- ❖ بینش و آگاهی نسبت به وظایف خویش را اساس کار خود قرار دهند و معتقد به ارزش و اهمیت راهنمایی تعلیماتی باشند.
- ❖ نظارت و راهنمایی تعلیماتی به الگو یا روش خاصی محدود نمی‌شود. از این رو راهنماهای تعلیماتی باید بر اساس تحقیقات و نظرات اندیشمندان و تجربه‌ای ارزنده خویش همواره راه‌های موثر و قاطع‌تری را برای کار کردن مطلوب با معلمان و مدیران برگزینند.

- ❖ از حالت اجباری و تحمیلی خارج شود به شکلی که معلمان و مدیران داوطلبانه و صادقانه خواستار خدمات آن باشند.
- ❖ زمینه‌های بروز و توسعه خلاقیت و ابتکار معلمان و دانش‌آموزان را در محیط‌های آموزشی فراهم کند.
- ❖ زمینه دلگرمی و تشویق معلمان را برای دریافت کمک از راهنماهای تعلیماتی در هنگام روبه‌رو شدن با مسائل و مشکلات آموزشی فراهم کند.

- ❖ با الگوها، نیازها، انتظارات و پیشرفتهای روز به روز آموزش و پرورشی منطبق باشد.
- ❖ بتواند به عنوان عاملی موثر در بسیج معلمان و مدیران و افزایش آگاهیها و قدرت عمل مربیان و دانش‌آموزان عمل کند.
- ❖ بتواند شور و شوقی را که در فعالیتهای آموزشی نهفته است برای معلمان و دانش‌آموزان آشکار کند.

- ❖ شکل و فرم صحیح و جدیدی بیابد تا در پرتو آن بسیاری از معضلات آموزشی معلمان و دانش‌آموزان برطرف شود.
- ❖ و سرانجام، با رشد و پیشرفت معلمان، دانش‌آموزان، مدیران و راهنماهای تعلیماتی ارتباط مستقیم داشته باشد.
- ❖ با الگوها، نیازها، انتظارات و پیشرفتهای روز به روز آموزش و پرورشی منطبق باشد.

❖ بر انضباطی جدید که نشانگر همبستگی و مودت بین معلمان و راهنماهای تعلیماتی با یکدیگر باشد، استوار شود.

❖ بتواند به عنوان عاملی موثر در بسیج معلمان و مدیران و افزایش آگاهیها و قدرت عمل مربیان و دانش‌آموزان عمل کند.

www.salampnu.com

سایت مرجع دانشجوی پیام نور

- ✓ نمونه سوالات پیام نور : بیش از ۱۱۰ هزار نمونه سوال همراه با پاسخنامه
- تستی و تشریحی
- ✓ کتاب ، جزوه و خلاصه دروس
- ✓ برنامه امتحانات
- ✓ منابع و لیست دروس هر ترم
- ✓ دانلود کاملاً رایگان بیش از ۱۴۰ هزار فایل مختص دانشجویان پیام نور

www.salampnu.com